

Varastokirjastotoiminnan muutokset ja vaikutukset kehittämistehtävää hoitaviin kirjastoihin

23.5.2024

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

Entisen johtokuntalaisen näkökulma

- Vaikutusten arviointia ei varsinaisesti nähty, vaikka toki viimevuotisen kirjastoille tehdyn kyselyn tuloksia kyllä. Kyselyn perusteella ei kuitenkaan voi päätellä vaikutuksia koko kaukolainainfraan.
- Varastokirjaston uudet, tilavat ja toimivat tilat on rakennettu sillä ajatuksella, että kirjastosektorien välinen yhteisvarastointi ja vähintään yhden kappaleen säilyminen valtakunnallisessa kokoelmassa on taattu. Maksullisuus sotii yhteisvarastoinnin ideaa vastaan ja on riski, että kirjastot eivät enää lähetä viimeisiä kappaleita Varastokirjastoon, jolloin kukaan ei pidä huolta, että valtakunnallinen kokoelma on ehjä.

AKE-kirjastojen näkökulma

- AKE-kirjasto lakisääteisesti antaa kaukolainat maksutta. Lienemme viimeisiä kaikilla kirjastosektoreilla, jotka tekevät näin?
- Varastokirjaston kaukolainojen maksullisuus lisännee AKE-kirjastojen kaukolainataakkaa eli postituskustannuksia ja työntekijäresursointia. Tämä on poissa muusta AKE-toiminnasta ellei AKE-rahoitusta lisätä. Vaikuttaa toimintaan sitä enemmän mitä pienemmin rahoitettu AKE-alue.
- AKE-kirjastolle voi syntyä tarve päästä eroon viimeisistä kappaleista ettei niihin kohdistuisi kaukolainapyyntöjä. Jos Varastokirjasto ei pidä huolta viimeisten varastoinnista, ne voivat kadota lopullisesti.

Yleisten kirjastojen näkökulma

- Kaukolainan kustannukset kaatuvat joko asiakkaalle tai jää kuntien maksettavaksi. Asiakkaalle syntyy helposti niin suuri kustannus, että sen tilaaminen on epämielekäästä (divarista omaksi hankkiminen paljon edullisempää) tai vähävaraisella ei ole mitään mahdollisuutta tilata kaukolainaa. Jos jää kunnan maksettavaksi, on poissa muusta toiminnan rahoituksesta. Maksujen muodostaminen kirjastojen välille on kaiken kaikkiaan kirjastokentän sisäistä osaoptimointia, joka murentaa yhteisvastuullisen tekemisen kulttuuria. Yleisten kirjastojenkin kirjastolaki mahdollistaa omakustannehintaan muun kuin tavallisen kirjastotoiminnan kattavat maksut eli voisimme alkaa periä maksuja muilta toimijoilta erinäisistä asioista.
- Varastokirjaston toiminta perustuu siihen, että lahjoitamme aineistoamme maksutta Varastokirjastolle ja saamme aineistoa käyttöömmme tarvittaessa. Nyt joudumme maksamaan siitä, että lahjoitamme aineistoja ja maksamaan siitä, että saamme ne käyttöömmme. Oman varastoinnin tarve voi kasvaa, mikä vie tilaa kirjaston muilta oleellisilta toiminnoilta.
- Miten omakustannehinta on määritelty. Tuntuu kummalliselta, että artikkelikopio maksaa enemmän kuin kirjan lähettäminen, vaikka artikkelikopiossa ei Varastokirjastonkaan tarvitse maksaa postituskuluja.

Asiasta kuultuna...

- osa lähettää aineistoja normaalisti, osa odottelee kustannustietoja -> kokoelmasiirroista periaatteellista keskustelua käynnissä tai alkamassa kirjastoissa
- tarkkaillaan alkaako omat kaukolainapyynnöt kohdistua enemmän AKE-kirjastoille ja kohdistuuko omalle AKE:lle nyt enemmän kaukolainapyyntöjä kuin ennen
- jossain pohdittu pitäisikö kaukolainalle asettaa hinta, jos tilaaja ei ole yleinen kirjasto

Kiitokset!

Suvi Pirnes-Toivanen,
kirjastopalvelujohtaja, Joensuun
kaupunki

Jouni Pääkkölä,
kirjastopalvelujohtaja, Oulun
kaupunki

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

